

911 rL

commissie voor de milieueffectrapportage

Advies voor richtlijnen voor het
milieueffectrapport
Omgevingsplan Regio Groningen

19 december 1997

Advies voor richtlijnen voor het
milieueffectrapport
Omgevingsplan Regio Groningen

19 december 1997

ISBN 90-421-310-8
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

commissie voor de milieueffectrapportage

Gedeputeerde Staten van Groningen
Postbus 630
9700 AP GRONINGEN

uw kenmerk
97/14.095/5, RMA

uw brief
9 oktober 1997

ons kenmerk
U847-97/vB/eh/911-53

onderwerp
Advies voor richtlijnen Omgevingsplan
Regio Groningen

doorkiesnummer
(030) 234 76 51

Utrecht,
19 december 1997

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over het project Omgevingsplan Regio Groningen. Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

ir. P. van Duursen
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Omgevingsplan Regio Groningen

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Omgevingsplan Regio Groningen

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieueffectrapport over
het project Omgevingsplan Regio Groningen,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van Groningen door de Commissie voor de milieuef-
fectrapportage; namens deze,

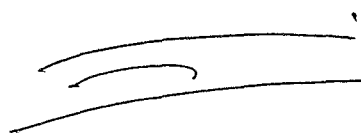
de werkgroep m.e.r. Omgevingsplan Regio Groningen,

de secretaris

dr. N.W.M. van Buren

de voorzitter

ir. P. van Duursen

Utrecht, 19 december 1997

INHOUDSOPGAVE

Pagina

1

Hoofdpunten van het advies

1

1. Inleiding

3

2. Functionele beschrijving van bestaande situatie en autonome ontwikkelingen

4

2.1 Algemeen

4

2.2 Te beschrijven functies

5

2.2.1 Wonen en werken

5

2.2.2 Landbouw

5

2.2.3 Natuur

5

2.2.4 Recreatie

5

2.2.5 Waterwinning

6

3. Beleid, besluitvorming, probleemstelling en doel

6

3.1 Algemeen

6

3.2 Beleid en besluitvorming

6

3.2.1 Thans vigerende beleid

6

3.2.2 Besluitvorming

7

3.3 Probleemstelling

7

3.4 Doel

7

4. Voorgenomen activiteit en alternatieven

8

4.1 Algemeen

8

4.2 Het ontwikkelen van alternatieven

9

4.3 Meest milieuvriendelijk alternatief

10

4.4 Het nulalternatief

10

5. Bestaande milieutoestand en milieugevolgen

11

5.1 Algemeen

11

5.2 Omgaan met onzekerheden

11

5.3 Studiegebied

11

5.4 Te beschrijven aspecten

12

5.4.1 Bodem en water

12

5.4.2 Veiligheid, lucht, geluid

12

5.4.3 Natuur

12

5.4.4 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

13

5.4.5 Woon- en leefmilieu

13

6. Vergelijking van alternatieven

13

7. Leemten in informatie

14

8. Evaluatieprogramma

14

9. Vorm en presentatie

14

10. Samenvatting van het MER

15

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 9 oktober 1997, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in Staatscourant nr. 195 d.d. 10 oktober 1997
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

Eind 1996 hebben de colleges van 15 Groningse en Drentse gemeenten en de provincies Groningen en Drenthe het convenant "Regio Groningen-Assen 2030" getekend. In maart 1997 stemden de respectievelijke raden en staten met het convenant in. Het convenant bevat de hoofdlijnen uit de "Regiovisie Groningen-Assen 2030". Het betreft een globale visie op de toekomstige ontwikkeling van de regio tot 2030. Voor de Regio Groningen-Assen heeft de vertaling van de uitwerking van de Regiovisie consequenties voor de vigerende provinciale plannen. Deze worden aangepast op onderdelen die de Regio Groningen specifiek betreffen. Dit betekent dat de plannen hiervoor partieel worden herzien. De provincie heeft besloten de vier partiële herzieningen (milieubeleidsplan, streekplan, waterhuishoudingsplan en mobiliteitsplan) te integreren tot één gebiedsgerichte aanpassing van het omgevingsbeleid voor de Regio Groningen. Dit plan voor de Regio Groningen is derhalve te beschouwen als een regionaal omgevingsplan (Omgevingsplan Regio Groningen, ORG).

Bij de voorgenomen activiteiten worden drempelwaarden (capaciteit en omvang) zoals opgenomen in het Besluit milieueffectrapportage (m.e.r.) overschreden. Het gaat hierbij om o.a. woningbouw en de aanleg van bedrijventerreinen. Derhalve wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld.

Speciale aandacht vraagt de Commissie voor het volgende:

- Het eigenlijke MER en de daarin ontwikkelde alternatieven hebben betrekking op de periode tot 2010. Er wordt gekozen voor een strategisch MER, waarbij er alternatieven voor 2010 worden ontwikkeld aan de hand van enkele scenario's die gebaseerd zijn op het eindbeeld in 2030. Deze scenario's worden ontwikkeld op basis van aan het milieu gerelateerde thema's.
- Er wordt gekozen voor de uitwerking van integrale alternatieven (dat wil zeggen dat alle elementen die in het ORG worden beschreven en die significante milieueffecten hebben, onderdeel zijn van de alternatieven).
- Onderdelen van het ORG waarover de provincie niet kan beslissen, maar die wel van invloed zijn op de te verwachten milieueffecten worden meegenomen in de vorm van een *gevoeligheidsanalyse*.
- De afstemming van de voorgenomen activiteit met de initiatieven die in Drenthe plaatsvinden in het kader van de Regiovisie is een belangrijk aandachtspunt.
- De definiëring van de voorgenomen activiteit; duidelijk moet worden aangegeven wat wel tot de voorgenomen activiteit behoort en welke onderdelen al vastgelegd zijn in beleid.
- De milieueffecten op natuur, landschap, geluid en woon- en leefmilieu vragen speciale aandacht.
- De uitwerking van het nulalternatief; in het nulalternatief moet de situatie worden beschreven waarin de huidige plannen (streekplan, milieubeleidsplan, waterhuishoudingsplan en mobiliteitsplan) tot uitvoering zijn gekomen. Nagegaan moet worden of dit alternatief een oplossing biedt voor de knelpunten.

1. INLEIDING

Eind 1996 hebben de colleges van 15 Groningse en Drentse gemeenten en de provincies Groningen en Drenthe het convenant "Regio Groningen-Assen 2030" getekend. In maart 1997 stemden de respectievelijke raden en staten met het convenant in. Het convenant bevat de hoofdlijnen uit de "Regiovisie Groningen-Assen 2030". Het betreft een globale visie op de toekomstige ontwikkeling van de regio tot 2030. Voor de Regio Groningen-Assen heeft de vertaling van de uitwerking van de Regiovisie consequenties voor de vigerende provinciale plannen. Deze worden aangepast op onderdelen die de Regio Groningen specifiek betreffen. Dit betekent dat de plannen hiervoor partieel worden herzien. De provincie heeft besloten de vier partiële herzieningen (milieubeleidsplan, streekplan, waterhuishoudingsplan en mobiliteitsplan) te integreren tot één gebiedsgerichte aanpassing van het omgevingsbeleid voor de Regio Groningen. Dit plan voor de Regio Groningen is derhalve te beschouwen als een regionaal omgevingsplan (Omgevingsplan Regio Groningen, ORG).

Bij de voorgenomen activiteiten worden drempelwaarden (capaciteit en omvang) zoals opgenomen in het Besluit milieueffectrapportage (m.e.r.) overschreden. Het gaat hierbij om o.a. woningbouw en de aanleg van bedrijventerreinen. Derhalve wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld. Als bevoegd gezag in deze procedure treden Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen op.

Bij brief van 9 oktober 1997¹⁾ is de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het milieueffectrapport. De m.e.r. -procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant²⁾.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³⁾. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen. Bij de opstelling van haar advies heeft de Commissie rekening gehouden met de adviezen, commentaren en opmerkingen⁴⁾, die zij in afschrift van het bevoegd gezag heeft ontvangen.

Voor het opstellen van dit advies heeft de Commissie de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het eigenlijke MER en de daarin ontwikkelde alternatieven hebben betrekking op de periode tot 2010. Er wordt gekozen voor een strategisch MER, waarbij er alternatieven voor 2010 worden ontwikkeld aan de hand van enkele scenario's die gebaseerd zijn op het eindbeeld in 2030. Deze scenario's worden ontwikkeld op basis van aan het milieu gerelateerde thema's.

1 Zie bijlage 1.

2 Zie bijlage 2.

3 De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

4 Bijlage 4 geeft een lijst van deze reacties.

- Er wordt gekozen voor de uitwerking van integrale alternatieven (dat wil zeggen dat alle elementen die in het ORG worden beschreven en die significante milieueffecten hebben, onderdeel zijn van de alternatieven).
- Onderdelen van het ORG waarover de provincie niet kan beslissen, maar die wel van invloed zijn op de te verwachten milieueffecten worden meegenomen in de vorm van een *gevoeligheidsanalyse*⁵. Dat wil zeggen dat wordt aangegeven welke invloed variatie op die onderdelen heeft op de vergelijking van alternatieven. Hierbij valt te denken aan het al of niet tot stand komen van een HOV-systeem of het al of niet aanleggen van een zuidtangent. Het verdient de voorkeur om uit te gaan van een 'meest waarschijnlijke' situatie voor deze onderdelen in de vergelijking van alternatieven⁶.
- Wat betreft de aantallen woningen *per gemeente* en de oppervlakte aan bedrijventerrein *per gemeente* is sprake van een beperkte bandbreedte. Wel is uitwisseling tussen de gemeenten mogelijk binnen de bandbreedte.

2. FUNCTIONELE BESCHRIJVING VAN BESTAANDE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELINGEN

2.1 Algemeen

Een functionele beschrijving van de bestaande situatie en de autonome ontwikkeling in combinatie met de eisen vanuit reeds vastgesteld beleid (zie § 3.2) is uitgangspunt voor de probleemstelling (zie § 3.3), waaruit de doelen van het ORG worden afgeleid (zie § 3.4).

Daarbij is de autonome ontwikkeling de ontwikkeling van het milieu zonder dat het ORG wordt gerealiseerd, maar waarbij wel rekening wordt gehouden met eventuele effecten van voltooide en lopende ingrepen en ingrepen die onder invloed van reeds vastgelegd beleid, zoals het streekplan, zijn voorzien. Aangegeven moet worden welke doelen voor de regio Groningen niet kunnen worden gerealiseerd als het ORG niet wordt uitgevoerd.

De beschrijving van de huidige en toekomstige functies in het plangebied heeft een tweeledig doel:

- het aangeven van knelpunten in het huidige functioneren van het plangebied (bijvoorbeeld met betrekking tot verstedelijking, verdroging et cetera). Uit deze knelpunten kunnen doelen worden afgeleid, die leiden tot criteria en uitgangspunten voor de op te stellen alternatieven;
- het bieden van een referentie voor een beoordeling van de alternatieven (bijvoorbeeld in hoeverre draagt een alternatief bij aan vermindering van verdroging).

5 Zie ook reactie 7 (bijlage 4).

6 Zie ook reactie 2 (bijlage 4).

2.2 Te beschrijven functies

In de volgende subparagrafen dient de werkelijke situatie van de Regio Groningen te worden beschreven.

2.2.1 **Wonen en werken**

- te verwachten differentiatie in vraag en aanbod van woonmilieus;
- kwantitatieve vraag en aanbod van woningen (vertaald naar verandering in de bestaande woningvoorraad door nieuwbouw en herstructurering);
- vraag en aanbod van bedrijventerreinen (kwalitatief en kwantitatief, in relatie tot de beroepsbevolking, analyse van de (ruimtelijke) vestigingsfactoren, analyse van de ligging van het plangebied ten opzichte van de economische zwaartepunten in Noord-West-Europa en de mate waarin hierop aangehaakt kan worden);
- woon- en leefmilieu;
- de te verwachten mobiliteitsgroei en de consequenties daarvan voor aanwezige of toekomstige infrastructuur;
- ontwikkelingen in de stadsrand en de consequenties daarvan.

2.2.2 **Landbouw**

- structuur van de landbouw (landbouwworm, bedrijfstype, intensiteit);
- globale aanduiding van verkaveling en ontsluiting;
- milieubelasting (bestrijdingsmiddelen, meststoffen);
- kwantitatieve gevolgen voor het grondwater (verdroging) en oppervlaktewater.

2.2.3 **Natuur**

- gebieden met een natuurfunctie en habitats van beschermde soorten en doelsoorten voor het (provinciale) natuurbeleid;
- ecologische uitwisseling binnen het plangebied en landschapsecologische relaties met gebieden daarbuiten;
- kwaliteit van bodem en kwaliteit en kwantiteit van grond- en oppervlaktewater voor zover relevant voor aanwezige of toekomstige ecosystemen;
- ligging en functioneren van ecohydrologische systemen;
- functie van het plangebied als pleisterplaats, rust en fourageergebied;
- landschapswaarden, cultuurhistorische waarden en archeologische waarden.

2.2.4 **Recreatie**

- recreatieve voorzieningen in het gebied;
- de verwachte veranderingen in recreatieve vraag en aanbod;
- bereikbaarheid van natuur- en recreatiegebieden (in het bijzonder in de nabijheid van woongebieden);
- landschappelijke aantrekkelijkheid van het gebied.

2.2.5

Waterwinning

- te verwachten ontwikkeling in vraag en aanbod van drink- en industrie-water;
- aard en omvang van de te verwachten (oppervlakte)waterwinning (in combinatie met natuurontwikkeling);
- kwaliteit van bodem en kwaliteit en kwantiteit van oppervlakte- en grondwater, voor zover relevant voor de watervoorziening;
- de ligging van waterwingebieden en hun beschermingszones.

3.

BELEID, BESLUITVORMING, PROBLEEMSTELLING EN DOEL

3.1

Algemeen

Om te komen tot reële alternatieven, is het van belang het doel van het ORG concreet en toetsbaar in het MER te formuleren. Het doel wordt afgeleid uit de vergelijking van de *bestaande toestand en autonome ontwikkeling* (hoofdstuk 2) met het geldende en het voorgenomen *beleid* (§ 3.2) en uit de wens *knelpunten* (§3.3) op te lossen met betrekking tot de milieukwaliteit en de functies die aan deelgebieden zijn toegekend.

3.2

Beleid en besluitvorming

3.2.1

Thans vigerende beleid

Hier dient beschreven te worden de in documenten vastgelegde situatie van de Regio Groningen.

Beschrijf het huidige planologische beleid zoals:

- de omvang, aard en ligging van natuurontwikkelingsgebieden/reservaatgebieden/beheersgebieden/bestaande natuurgebieden, zoals reeds vastgesteld;
- de functietoekenning aan grond- en oppervlaktewater en de normen voor de oppervlaktewaterkwaliteit (waaronder ecologische normdoelstellingen);
- de vertaling van de provinciale doelstellingen ten aanzien van verdroging (Plan voor Aanpak Verdroging), ammoniak en vermisting naar het plan/-studiegebied;
- het recreatiebeleid voor het plangebied;
- de concrete invulling van het beleid voor Strategisch Groen Projecten (SGP) uit het Structuurschema Groene Ruimte;
- het woningbouw- en bedrijventerreinenbeleid voor het plangebied, inclusief het beleid gesteld in de verschillende bestemmingsplannen;
- het mobiliteitsbeleid.

Eisen voortkomend uit overige overheidsbesluiten die van belang zijn voor de besluitvorming over de voorgenomen activiteit moeten kort worden behandeld.

3.2.2 **Besluitvorming**

Het MER wordt opgesteld ten behoeve van de vaststelling van het omgevingsplan regio Groningen. De procedure voor en het tijdpad van de vaststelling van het omgevingsplan regio Groningen dient te worden aangegeven, alsmede de adviesorganen en instanties welke daarbij formeel of informeel zijn betrokken. Tevens dienen de besluiten te worden aangegeven die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren (vastlegging in bestemmingsplannen, peilbesluiten, beheermaatregelen et cetera).

Belangrijk is de relatie van de voorgenomen activiteit en de mogelijke beperkingen die hieruit voortvloeien met de activiteiten in Drenthe (in het kader van de Regiovisie) weer te geven.

3.3 **Probleemstelling**

Het MER beschrijft de knelpunten (zie § 2.2) die onder meer aanleiding vormen voor het opstellen van het ORG. Deze knelpunten volgen uit de hiervoor beschreven bestaande situatie en autonome ontwikkeling en uit de gewenste situatie, zoals die uit het beleid naar voren komt. Aangegeven dient te worden in hoeverre de knelpunten samenhangen. Uit deze knelpunten op het niveau van de gebiedsfuncties kunnen de achterliggende causale factoren worden afgeleid.

De knelpunten dienen te worden onderbouwd en geconcretiseerd.

3.4 **Doel**

Basis voor de beschrijving van het doel van de voorgenomen activiteit dient in eerste instantie te zijn een overzicht van hetgeen niet tot de voorgenomen activiteit behoort. Dit zijn de plannen/activiteiten die inmiddels zijn vastgelegd, inclusief het beleid gesteld in de verschillende bestemmingsplannen (zie § 3.2).

Uit de probleemstelling en het vigerende beleid dient het doel van het ORG te worden afgeleid. In het doel zullen de verschillende functies aan de orde dienen te komen, zowel per functie als in onderling verband teneinde tegengestelde en gelijkgerichte doelen zichtbaar te maken. In de startnotitie wordt een aantal doelen op blz. 8 beschreven. Deze algemene doelen dienen verder geconcretiseerd te worden en herleid te worden uit de eerder beschreven probleemstelling en het gewenste beleid. Hier volgen enkele voorbeelden:

Het beoogde woon- en leefmilieu kan weergegeven worden in de vorm van gewenste woonkwaliteit, gewenste landschapswaarden, bereikbaarheid, terugdringing groei automobilité⁷, herstructureringsmogelijkheden in bestaand stedelijk gebied⁸.

7 Zie ook reactie 7 (bijlage 4).

8 Zie ook reacties 8 en 13 (bijlage 4).

De gewenste bedrijventerreinen dienen weergegeven te worden in de vorm van type bedrijvigheid (welke categorieën), werkgelegenheid, bereikbaarheid, terugdringing groei automobilititeit.

De beoogde natuur en het beoogde landschap kunnen weergegeven worden in de vorm van natuurdoelen en een ruimtelijke streefbeeld. Hiertoe behoren kenmerken als aard, omvang en situering van de te ontwikkelen ecosystemen. De natuurdoeltypenkaart die is opgenomen in de startnotitie vormt hiertoe een aanzet.

De houdbaarheid van de te realiseren doelen op lange termijn (2030) verdient aandacht. Het ORG zal immers de voorwaarden moeten scheppen om het gebied duurzaam, dat wil zeggen lange tijd en zonder nieuwe ingrijpende maatregelen te laten functioneren. Het MER zal moeten aangeven of en hoe door middel van het ORG de voorwaarden kunnen worden geschapen voor deze duurzame ontwikkeling en op welke termijn deze is te realiseren⁹].

Uit de beschrijving van de doelen dienen concrete criteria te worden afgeleid waaraan de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten worden getoetst¹⁰].

De Commissie adviseert om de gestelde doelen zo veel mogelijk in kwantitatieve zin uit te drukken. Van de op deze wijze toetsbaar gemaakte doelen, wordt geadviseerd niet alleen streefdoelen aan te geven maar tevens minimaal te realiseren doelen en het tijdsbestek waarin deze doelen worden nagestreefd.

Bij de formulering van de doelen voor natuur kunnen de nagestreefde natuurdoeltypen worden vertaald in de noodzakelijke abiotische voorwaarden om deze te kunnen realiseren.

De uitwerkingen van de gebiedsgerichte doelen (uitgedrukt in oppervlak, verhoudingen en prioriteit) dienen beargumenteerd en onderbouwd te worden.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Algemeen

De alternatieven zullen gericht zijn op het bereiken van de onder § 3.4 beschreven doelen. De Commissie adviseert in elk geval de volgende alternatieven te beschrijven:

- de voorgenomen activiteit, dit kan het Voorontwerp-ORG zijn;
- het meest milieuvriendelijke alternatief;
- het nulalternatief.

9 Zie ook reactie 13 (bijlage 4).

10 Zie ook reactie 13 (bijlage 4).

4.2

Het ontwikkelen van alternatieven

In het MER hebben de alternatieven betrekking op de in de startnotitie tot 2010 globaal aangeduide activiteiten. De activiteiten na 2010 maken *geen* onderdeel uit van de alternatieven, maar vormen wel een belangrijk uitgangspunt bij het ontwikkelen van alternatieven. Als werkwijze worden de volgende stappen voorgesteld:

1. Definieer de planelementen waarover reeds besluitvorming heeft plaatsgevonden. Het betreft in het kader van deze m.e.r. alleen planonderdelen die *formeel* zijn vastgelegd. Indien er sprake is van vergaande plannen dient de hardheid en status ervan te worden aangegeven. De resterende planelementen (tot 2010) maken deel uit van de voorgenomen activiteit of de alternatieven.
2. Ontwikkel, uitgaande van het in de Regiovisie gepresenteerde model voor 2030 enkele scenario's als eindbeeld. Als elementen voor deze scenario's kunnen aan het milieu gerelateerde thema's worden gebruikt. Te denken valt aan combinaties van:

wonen, werken en mobiliteit:

- wonen en mobiliteitsprofiel: optimale benutting bestaande en (aantoonbaar) reële OV-verbindingen en/of wegverbindingen;
- aantrekkelijk wonen in mooie gebieden;
- concentreren woonbebouwing in en bij bestaande voorzieningencentra en werkgelegenheidsgebieden (in en bij de stad);
- werken en mobiliteitsprofiel: optimale benutting bestaande en (aantoonbaar) reële OV-verbindingen en/of wegverbindingen in en in aansluiting op bestaand stedelijk gebied (met een stevig accent dus op herstructurering en vernieuwing)
- optimale benutting bestaande en toekomstige weginfrastructuur.

landbouw/natuur:

- maximale ontwikkelingskansen voor natuur door vanuit de bestaansvoorwaarden van de nagestreefde natuurdoeltypen voorwaarden af te leiden voor het beheer van water, bodem en ruimte;
- vergaande scheiding natuur-landbouw en maximale ontplooiingskansen voor alle agrarische sectoren;
- een mozaïekbenadering per deelgebied met verschillende accenten op verweving van natuur, landschap, recreatie (eventueel wonen) en landbouw;
- een bondgenootschap (ruimtelijk en functioneel) tussen wonen, waterwinning en natuur door niet vervuilende en verdrogende bewoning te situeren als buffer langs gevoelige natuur, door waterconservering en door verplaatsing van winningen naar het "einde van de hydrologische kringloop" in het gebied.

water:

- optimalisering van een duurzame (grond)waterhuishouding en daaruit randvoorwaarden opstellen voor bestaande en nieuwe gebiedsfuncties;
- binnen de randvoorwaarden van bestaande en nieuwe gebiedsfuncties de (grond)waterhuishouding optimaliseren.

De basisgedachte achter de Regiovisie dient daarbij overigens in tact te blijven (concentratie op Groningen en enige ontwikkelingen in Hoogezand-Sappemeer en Leek).

3. Geef een globale aanduiding van de te verwachten effecten van de verschillende scenario's. Indien de effecten daartoe aanleiding geven kan dit leiden tot bijstelling van de scenario's.
4. Onderzoek van de eindbeelden (scenario's) welke planelementen daarvoor in de periode tot 2010 moeten worden gerealiseerd of waarvoor besluiten worden genomen. De combinaties van planelementen tot 2010 vormen daarbij de alternatieven in het MER. Van deze alternatieven worden de effecten in het MER meer in detail beschreven.
5. Bij het samenstellen van de MER-alternatieven voor de periode tot 2010 kan een werkwijze worden gekozen die begint met de definitie van de variabele planelementen (zogenaamde bouwstenen: bijvoorbeeld woningbouw aantallen per gemeente, oppervlakte bedrijventerrein per gemeente, te realiseren natuurdoeltypen en waterelementen, verkeersproductie et cetera).
6. Per variabel planelement wordt onderzocht welke varianten zinvol zijn (bijvoorbeeld locatiealternatieven binnen een gemeente, variatie in type bedrijvigheid et cetera). Hierbij dienen de aanwezige kwaliteiten (natuur, landschap, bodem, gevoelige bestemmingen et cetera) een rol te spelen. Per planelement kunnen enkele varianten worden gekozen.
7. Vergelijk de varianten per planelement op basis van een globale effectbeschrijving.
8. Stel consistente alternatieven samen voor de periode tot 2010.

4.3 Meest milieuvriendelijk alternatief

Het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) moet:

- realistisch zijn, dat wil zeggen het moet voldoen aan de doelstellingen van de initiatiefnemer, alsmede binnen zijn of haar competentie liggen;
- uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu.

De Commissie adviseert bij het ontwikkelen van het mma een 'actieve' aanpak te volgen. Hiermee wordt bedoeld, dat toepassing van de beste bestaande mogelijkheden voor milieubescherming en -verbetering bij de ontwikkeling van dit alternatief als uitgangspunt wordt genomen.

In het mma zullen de milieudoelen (duurzaamheid, woon- en leefmilieu en waterhuishouding) van het voornemen optimaal tot hun recht moeten komen.

4.4 Het nulalternatief

In het MER zal moeten worden aangegeven de situatie waarin alleen het reeds vastgestelde beleid (o.a. streekplan, milieubeleidsplan, waterhuishoudingsplan en mobiliteitsplan) tot uitwerking is gekomen. Aangegeven moet worden of deze situatie een reële oplossing biedt voor de gestelde knelpunten.

5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND EN MILIEUGEVOLGEN

5.1 Algemeen

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de autonome ontwikkelingen is de referentie voor de beoordeling van de te verwachten milieueffecten.

Bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu moet aangegeven worden of de effecten positief of negatief zijn, tijdelijk of permanent zijn, ophefbaar of onomkeerbaar, of ze zich afspelen op korte of lange termijn en in hoeverre er cumulatie (versterken of uitdoven van effecten) kan optreden. Onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in gebruikte gegevens moet worden vermeld.

5.2 Omgaan met onzekerheden

Voor onderdelen van het ORG waarover de provincie niet kan beslissen, maar die wel van invloed zijn op de te verwachten milieueffecten dienen gevoeligheidsanalyses te worden uitgevoerd. Hierbij valt te denken aan:

- het al of niet tot stand komen van een HOV-systeem;
- het al of niet aanleggen van een zuidtangent¹¹;
- het al of niet verdubbelen van de N33;
- het al of niet aanpassen van de overige railinfrastructuur (zie bijvoorbeeld de in de Regiovisie op kaart gezette hogesnelheidslijn);
- het al of niet uitbreiden van vliegveld Eelde;
- ontwikkelingen defensie (COT Oost Groningen);
- de wijze waarop de winningsmethoden van de drink- en industriewaterwinning zich ontwikkelen.

5.3 Studiegebied

De begrenzing van het studiegebied moet gemotiveerd en op kaart worden aangegeven. Per milieu-aspect kan de omvang van het studiegebied verschillen.

Voor het ORG zal de omvang van het studiegebied voor een groot deel worden bepaald door:

- de plaats van het plangebied binnen het hydrologisch systeem. Dit is essentieel, gezien de ligging in de beeksystemen van Drentse Aa, Hunze, Eelderdiep en Peizerdiep, die een grote betekenis hebben voor (grond)waterafhankelijke natuur en drinkwatervoorziening. Ook de hydrologische relaties met het Paterswoldse meer en het Zuidlaardermeer zijn daarvoor van belang. Veranderingen in de hydrologische gesteldheid zullen doorwerken in het gehele systeem¹²;
- de provinciegrensoverschrijdende locatiekeuzes (bijvoorbeeld bedrijventerrein Leek-Roden);

¹¹ Zie ook reactie 1 (bijlage 4).

¹² Zie ook reacties 2, 7, 9, 12 en 13 (bijlage 4).

- de inliggende kerngebieden en natuurontwikkelingsgebieden van de Ecologische Hoofdstructuur.

5.4 Te beschrijven aspecten

5.4.1 Bodem en water

Het MER schenkt aandacht aan de volgende aspecten:

- waterkwaliteit:
 - (invloed op) kwaliteit oppervlaktewater en invloed van inlaat gebieds-vreemd water, grondgebruik en lozingen;
 - kwaliteit neerslag (met het oog op verzuring);
 - kwaliteit grondwater.
- waterkwantiteit:
 - aanwezigheid/kwantitatieve veranderingen van infiltratie en kwel, globaal stromingspatroon van het grondwater;
 - (invloed op) oppervlaktewatersysteem: peilniveau's (inclusief schommelingen), in- en uitlaat van water;
 - grondwaterstand en de invloed van eventuele grondwateronttrekking en van peilbeheer op de grondwaterstand.
- bodem:
 - globale beschrijving/invloed op bodemprofiel en de fysische en chemische kwaliteit van de bodem in verband met mogelijkheden voor ontwikkeling landbouw en natuur;
 - aanwezige bodemverontreinigingslocaties;
 - effecten van de ver- en ontgravingen en van de afzet van vrijkomende grond;
 - verwachte bodemdaling als gevolg van gaswinning en de hoogteverschillen die daardoor in het gebied ontstaan.

5.4.2 Veiligheid, lucht, geluid

- de huidige/veranderingen in de externe veiligheidssituatie moet worden beschreven;
- de (veranderingen in) luchtkwaliteit (inclusief stof en geur) dient beschreven te worden, onder ander als gevolg van verkeer, industriële- en landbouwactiviteiten;
- de in het studiegebied aanwezige/toekomstige geluidsbronnen (verkeer, landbouw, industrie, luchtvaart) en de gevolgen daarvan voor het geluidsniveau (inclusief eventueel bestaande en toekomstige geluidszones) dienen te worden beschreven, ook de cumulatieve effecten dienen te worden beschreven.

5.4.3 Natuur

Detailering tot op ecotoopniveau is alleen dan noodzakelijk wanneer daarvoor karakteristieke elementen beschreven worden met specifieke waarden. Bij de beschrijving van de natuur dient de nadruk te liggen op¹³:

13 Zie ook reactie 1 (bijlage 4).

- beschermde soorten en doelsoorten voor het natuurbeleid, zowel binnen als buiten natuurgebieden;
- plantensoorten of plantengemeenschappen die indicatief zijn voor bijzondere hydrologische omstandigheden: brak water, opsparring van regenwater, kwel van kalkrijk grondwater;
- ecohydrologische systemen: de relatie tussen de aanwezige vegetatie en de waterstromen in het gebied;
- verstoring (bijvoorbeeld verstoring van avifauna door geluid, verkeer et cetera);
- de functie van het gebied als pleisterplaats en fourageergebied voor trekvogels of overwinteraars;
- ecologische relaties van het gebied met (natuur)gebieden in de omgeving;
- de landschapselementen die deze relaties bevorderen of die barrières (doen) opleveren voor deze relaties.

5.4.4 **Landschap, cultuurhistorie en archeologie**

Het MER beschrijft¹⁴):

- de essentie van de regionale landschapsstructuur en de verwachte veranderingen daarin, in termen van openheid/beslotenheid, patronen, richtingen, hiërarchie, beelddragende, reliëf, contrasten et cetera. Bij de verwachte veranderingen moet onder andere aandacht worden besteed aan de ontwikkelingen in de aanleg van snelgroeiend hout en permanent bos.
- aard, omvang en kwaliteit van bekende en nader te inventariseren elementen en/of structuren. Ga na in hoeverre deze elementen en/of structuren bepalend zijn voor de eigenheid van het landschap. De methode die is ontwikkeld in het kader van project 33 van het Nationaal milieubeleidsplan kan hierbij een belangrijk hulpmiddel zijn¹⁵].

5.4.5 **Woon- en leefmilieu**

Bij de beschrijving van het woon- en leefmilieu moet de nadruk liggen op die aspecten van het leefmilieu in de woongebieden, die door de voorgenomen activiteit kunnen worden beïnvloed. Behalve op geluid-, stank- en stofhinder en risicoperceptie (volksgezondheidsaspecten), heeft dit betrekking op de verkeersdruk en op de nabijheid en toegankelijkheid van open agrarisch gebied en recreatie- en natuurgebieden, op de mate waarin men bij de ontwikkelingen in deze gebieden wordt betrokken, op de ruimtelijke kwaliteit, op marktconform bouwen en op de sociale barrièrewerking.

6. **VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN**

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling én met de referentie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de

14 Zie ook reacties 1, 5 en 6 (bijlage 4).

15 Zie het Advies van de Raad voor het Natuurbeheer van 29 november 1994: Natuurontwikkeling, aantasting of verrijking van het cultuurlandschap.

positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen.

Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken. Onderdelen van het ORG waarover de provincie niet kan beslissen, maar die wel van invloed zijn op de te verwachten milieueffecten moeten worden meegenomen in de vorm van een gevoeligheidsanalyse. Dat wil zeggen dat wordt aangegeven welke invloed variatie op die onderdelen heeft op de vergelijking van alternatieven (zie ook § 5.2).

Hoewel dit geen verplicht deel van het MER uitmaakt, beveelt de Commissie aan een indicatie te geven van de kosten van de verschillende alternatieven.

7. LEEMTEN IN INFORMATIE

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieuinformatie.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

8. EVALUATIEPROGRAMMA

Provinciale Staten moeten bij het besluit aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geven, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

9. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- bij gebruik van kaarten recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen.

10. SAMENVATTING VAN HET MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het mma en het voorkeursalternatief;
- belangrijke leemten in kennis.

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen
voor het milieueffectrapport
Omgevingsplan Regio Groningen

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 9 oktober 1997 waarin de Commissie
in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

provincie groningen

dienst ruimte en milieu

Bezoekadres:
St. Jansstraat 4
Alg. tel. 050-3164911

Postbus 630
9700 AP Groningen
Fax 050-3164632/3164639
Correspondentie uitsluitend richten aan het
postadres

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen:	10 OKT. 1997
nummer:	1326-47
dossier:	911-1,2-3 (5 x)
kopie naar:	VE/Sc/pres/bibl.

Commissie voor de m.e.r.
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

Nr.: 97/14.095/S, RMA
Behandeld door : C. Schraa-Mentink
Telefoonnummer: (050) 316 4536
Bijlagen : div.

Groningen, 9 oktober 1997

Onderwerp : M.e.r. Provinciaal Omgevingsplan Regio Groningen;
bekendmaking startnotitie

Geacht heer of mevrouw,

Provinciale Staten zijn voornemens een Provinciaal Omgevingsplan voor de Regio Groningen (verder POP) op te stellen. Dit POP is een juridische vertaling van het gesloten convenant in het kader van de Regiovisie Groningen - Assen 2030. In het POP worden besluiten genomen over onder andere de bouw van woningen en de aanleg van bedrijventerreinen. Hierbij worden de drempelwaarden uit het Besluit m.e.r. overschreden. Voordat het POP kan worden vastgesteld moet daarom eerst een milieu-effectrapport (MER) worden opgesteld. De startnotitie waarmee deze milieu-effectrapportage begint, is door Provinciale Staten op 30 september jl. vastgesteld.

Met de publicatie van dit voornemen d.d. 8, 9, 10 en 11 oktober 1997 in de Staatscourant, Noorderkrant, Gezinsbode, Harener Weekblad, HS-krant, Leekstercourant, het Bokkeblad, Ommelanden Courant, Westerkwartier en Nieuwsblad van het Noorden is de procedure in het kader van milieu-effectrapportage gestart.

Vijf exemplaren van de kennisgeving en startnotitie doen wij u hierbij toekomen.

Voordat het milieu-effectrapport kan worden opgesteld dient ons college richtlijnen vast te stellen, waaraan de inhoud van het milieu-effectrapport moet voldoen. Vanaf 13 oktober 1997 tot en met 10 november 1997 kunnen schriftelijke opmerkingen bij ons college worden ingebracht.

Gaarne zien wij uw advies inzake de vast te stellen richtlijnen voor 15 december 1997 tegemoet.

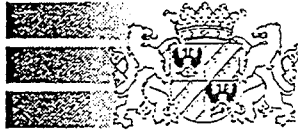
Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten der
provincie Groningen;
namens deze,

ing. G.C. Koeling
hoofd bureau Afval en Bodemsanering

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 195 d.d. 10 oktober 1997

provincie groningen

kennisgeving startnotitie

milieu-effectrapportage ten behoefte van provinciaal omge- vingsplan regio groningen

Provinciale Staten van Groningen zijn voornemens een provinciaal omgevingsplan (POP) op te stellen voor de Regio Groningen. Dit POP wordt de juridisch bindende vertaling voor het Groningse deel van de regiovisie Groningen-Assen 2030. Het POP is een integraal beleidsplan met de status van streekplan, waterhuishoudingsplan, milieu-beleidsplan en mobiliteitsplan.

Bij de voorgenomen activiteiten worden drempelwaarden (capaciteit en omvang), zoals opgenomen in het Besluit m.e.r., overschreden. Het gaat hierbij o.a. om woningbouw en de aanleg van bedrijventerreinen. Derhalve wordt een milieu-effectrapport (MER) opgesteld.

Het bevoegd gezag in het kader van de vaststelling van het POP zijn Provinciale Staten van de provincie Groningen.

Procedure.

Alvorens het POP kan worden vastgesteld moeten de effecten van de voorgenomen activiteiten op het milieu in een MER worden onderzocht. De wettelijke procedure is gestart met de bekendmaking van de startnotitie. In de startnotitie is een globale aanduiding van de aard en de gevolgen voor het milieu gegeven.

Voordat het MER kan worden opgesteld stellen Gedeputeerde Staten van Groningen richtlijnen vast waaraan de inhoud van het MER moet voldoen. Ten behoeve van het opstellen van deze richtlijnen is inspraak mogelijk.

Terinzagelegging.

De startnotitie ligt van 13 oktober 1997 tot en met 10 november 1997 ter inzage bij de provincie Groningen, dienst Ruimte en Milieu, St. Jansstraat 4 te Groningen (kamer D110) en in de gemeentehuizen van de gemeenten Groningen, Bedum, Ten Boer, Leek, Zuidhorn, Hoogezand-Sappemeer, Winsum, Haren en Slochteren.

Inspraak.

Opmerkingen met betrekking tot de te geven richtlijnen kunnen tot en met 10 november 1997 schriftelijk worden ingebracht bij Gedeputeerde Staten van Groningen, p/a Dienst Ruimte en Milieu, Postbus 630, 9700 AP Groningen.

Inlichtingen.

Voor informatie kunt u zich wenden tot mw. Schraa-Mentink, tel: 050- 3164536.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Gedeputeerde Staten van Groningen

Bevoegd gezag: Provinciale Staten van Groningen

Besluit: partiele herziening van het streekplan, waterhuishoudingplan, milieubeleidsplan en mobiliteitsplan, te samen worden de plan geïntegreerd in het Omgevingsplan Regio Groningen (ORG)

Categorie Besluit m.e.r.: C 11 en C 20.1

Activiteit: De activiteit omvat onder andere de bouw van 14.000 woningen en het inrichten van 1000 ha. als bedrijventerrein in de Regio Groningen.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 10 oktober 1997

richtlijnenadvies uitgebracht op: 19 december 1997

Bijzonderheden: De Commissie adviseert in haar richtlijnenadvies een strategisch MER uit te werken, waarbij alternatieven tot 2010 worden ontwikkeld aan de hand van enkele scenario's die gebaseerd zijn op het eindbeeld in 2030. Deze scenario's worden ontwikkeld op basis van aan het milieu gerelateerde thema's. Tevens adviseert zij integrale alternatieven uit te werken (dat wil zeggen dat alle elementen die in het ORG worden beschreven en die significante milieueffecten hebben, onderdeel zijn van de alternatieven). Voor de onderdelen van het ORG waarover de provincie niet kan beslissen, maar die wel van invloed zijn op de te verwachten milieueffecten, adviseert de Commissie een gevoeligheidsanalyse uit te voeren.

Samenstelling van de werkgroep:

ir. P. van Duursen (voorzitter)

drs. R.J. Jonker

ir. W.H.A.M. Keijsers

drs. A. van Leerdam

drs. R.H.J. Mooren

ir. A.G. Posthumus

Secretaris van de werkgroep: dr. N.W.M. van Buren.

BIJLAGE 4**Lijst van inspraakreacties en adviezen**

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	971106	Comité Regio Groningen-Haren	Haren	971119
2.	971106	Milieufederatie Groningen	Groningen	971119
3.	971104	Waterschap Hunze + Aa	Zuidlaren	971119
4.	971105	Gasunie	Groningen	971119
5.	971107	IVN Vereniging voor natuur-en milieueducatie Afdeling Groningen/Haren	Haren	971119
6.	971106	Gemeente Winsum	Winsum	971119
7.	971111	Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat	Leeuwarden	971119
8.	971110	Ministerie LNV directie Noord	Groningen	971119
9.	971110	Gemeente Leek	Leek	971119
10.	971110	Noordelijke Land- en Tuinbouworga- nisatie	Assen	971119
11.	971110	N.V. Waterleidingmaatschappij voor de provincie Groningen	Groningen	971119
12.	971107	Gemeente Groningen	Groningen	971119
13.	971113	Ministerie van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieube- heer, inspectie Ruimtelijke Ordening (Inspectie-Noord)	Groningen	971119
14.	971120	Waterschap Hunze	Zuidlaren	971202